

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu
(Anagrammatice.) Pauli Næoceli De Officiis Libri Tres**

Opaliński, Łukasz

Amsterdami, 1668

Pars Capitis Tertia. De Cultu Dei Schetico: seu Relativo. Qui creaturis
tribuitur: sed propter Deum: ad eumquè totus redit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

*Advo-
cantur
verò San-
cti.*

Adeste verò vos, mentes dicatæ Deo; quibus datum est nosse mysteria ejus: vobis ista apponuntur. *Sanctis nempe sancta.* Haurite ergo de fontibus Salvatoris: ut sit vobis fons saliens, in vitam æternam. Venite: comedite Panem: & bibite Vinum: quod Æterna Sapientia, id est Christus, miscuit vobis: & saturabimini, ab ubertate domus & Ecclesiæ ejus: & invenietis requiem animabus vestris.

PARS CAPITIS TERTIA.

De Cultu Dei Schetico: seu Relativo. Qui creaturis tribuitur: sed propter Deum: ad eumquè totus redit.

*Cultus
relativus
erga Deo
cara.*

*Deus so-
lus debite
colitur.*

*Secundū
excel-
lentiam.
Secundū
propor-
tionem.
Creatura
partici-
patione,
& dono.*

Dixi paucis: quæ ad Duplicem Dei cultum. Tertia pars ejus restat: quæ *σκητικὴ λατρεία* vocatur. Id est; *veneratio, & cultus relativus.* Talis est erga illos; & illa; quæ Deo creduntur esse cara: & ad eum referuntur.

Etsi enim, ut dixi, soli Deo debita, *κατ' ἐξοχὴν* veneratio; tamen *κατ' ἀναλογίαν* etiam tribuitur creaturis: quatenus nempe impertitam à Deo habent, ejus dignitatem. *Ille colitur propriè, per se, & naturâ: homines participatione, & dono: Honorati enim sunt amici Dei, ideo meritò honorabuntur, quos Deus honorat.* Et dum, hæc est gloria omnibus Sanctis ejus; ipsius est. Cultus namque illis exhibitus, propriè

cea-

conferatur cultus Dei: quia ab illo causam, & originem sumit: propter eum est: & ad eum redit.

Hic, tripliciter, ab Ecclesia Catholica, *Triples hic Cul-* firmo & constanti usu, (quidquid blatiat *tus.* hæreses;) exercetur: & triplex est. Nempe *erga Sanctos: erga Reliquias: & erga Imagines.* Singulos exactè edifferam: atque hoc ipso, & à calumnia, ac contemptu vindicabo: & ut dignè impleantur, accendam.

Ordior à *cultu Sanctorum:* id est; partim *Primus erga vi-* Angelorum, qui desertoribus ejectionis, in of- *ventem naturam,* ficio perstitere: Partim *hominum:* quos *Inter Divos* vitâ functos, à *Deo* habet. Utrosque *Angelo-* (uti sæpè, & ipsum Deum) ablegant à *rum & hominum defuncto-* nobis, & removent, illi: qui vitæ præsen- *relatio.* ti immerfi; putant eos, qui supra nos, nihil *Angelo-* ad nos: & affectu extorres à vera patria, *rum & hominum defuncto-* obliviscuntur olim contubernaliū: & *rum.* nunc quoque concivium.

Atqui non est putandum; cum istis *Cum u-* terræ filiis, (ut sic vocem, qui terrena *trisquè nobis con-* tantùm sapiunt;) *non est, inquam, putan-* dum; nos longo nimis intervallo, *diffitos, à* *Omnia unum.* *Cælestibus & Divinis esse.* Παντά τὸ ἐν dixit *Nam omnia unum.* quidam è Philosophis. Nescio equidem *nam.* quo ille sensu: sed profectò tali, verum est: ut omnia in quendam circulum, & compendium unitatis, redigamus: & coarctemus: Cælestia, inquam, & Terrestria:

restria:

Christo nos conjungente. restria: præfertim, cum Christus, Alpha, & Omega, imis summa conjunxerit: feceritque utraque unum. Itaque, sicut nefas cum impiis dicere, Deum longè abesse; nec considerare nostra; Ita & Sanctos ejus relegare. Uti enim Dominus propè, immo intra nos est; ita & Sancti ejus cum illo: quia in illo.

Univer- sum una Civitas. Totum hoc univversum, una Civitas est. Ejus summus Princeps Deus: Angeli verò & Homines, seu vitâ hac functi, seu hîc superstites; sumus concives: statu, gradu, & habitatione, dispares & disjuncti: sed tamen, uno ambitu, communis patriæ comprehensi.

Ergo omnes viventes Concives. Ergo confociatio nobis, & commercium cum illis. Etsi enim corpore gravati; sensibus, non communicamus; tamen animis in Deo conjungimur. Vident nostra: quia vident & intuentur Deum: in quo omnia nostra. Nec commere, nec magna spatia emetiri opus; ut nobis adsint: & succurrant. Intuitus, quo fruuntur, Divinitatis, ubique præsentis, ad hæc cuncta sufficit.

Angelos esse ex revelatione scimus. De Angelis primùm dicam, Quorum $\Psi\chi\mu\lambda\acute{o}, \nu\omicron\sigma\pi\lambda\acute{o}, \kappa\acute{\iota} \pi\pi\sigma\upsilon\mu\alpha\tau\eta\lambda\acute{o} \delta\sigma\iota\alpha\upsilon$, id est; animatam, intelligentem, & Spiritualem substantiam; Deum, mediam inter se, humanamque naturam, creasse; non modò

Et è consensu humani generis. ullus Christianorum; ex revelationis certitudine, dubitare potest: sed etiam omnes ferè ethnici, & præcipuè sapientiam professi, constanter asseruere. Adeoque hæc, firma,

firma, & communis est notio: ut *simul cum agnitione divinitatis, innata impressaque mentibus humanis esse videatur.* Neque id mirum: nam ut animorum nostrorum ar- *Nam ei innotuere.*
 biter Deus, illos liberè, & cum potestate, adit, ac ingreditur; Ita ei proximi spiri-
 tus, subtili sua natura, facilè quoque sese nobis insinuant: ac innotescunt.

Produxit verò eos Deus; primùm *boni- Produxit tatis suæ testandæ, causa:* & purissimas San- *eos Deus testandæ Bonitatis.*
 ctissimasquè hæc substantias, compotes summæ felicitatis fecit, ideo: quia bonus: & bene illis voluit. Deinde produxit: *ut eorum ministerio, & famulatu, uteretur. Non Et magnificen- quòd egeret: qui sine ullius ope, vi sua mo- tia. vet, regit, & continet universa: sed ut ma- gnificentiam ostenderet: tot myriadas sibi ministrantium, & tantæ dignitatis, pro- creando.*

Eorum pars magna, dum se miratur; & *Pars eo- sibi complacet; in superbiam primùm, mox in rum lapsi. interitum gloriæ, lapsa. Qui in officio man- Pars sere; firmati gratiâ, Hierarchiam Cœle- mansere in novem. Choros distinctam, (ut Gregorius testimonio Scri- distincti. pturæ numerat; & comprobat;) obtinent: Eorum omnes cum adjuncto sibi proprio munere, officia re- ac officio. Angeli sunt; qui minora: Archan- censentur. geli; qui summa annunciant. Throni Θεοφόροι; Deum quibus insidet, quodammodo Deus: & hæc ferentes. infessio, tranquillitas est. Dominationes; qui*

qui Sabaoth seu exercitus: quibus imperatoria, & bellica vis in hostes Dei: *Principatus*; quibus cura gentium: *Potestates*; quibus regimen animorum: *Virtutes*; per quos miracula: *Cherubin*; quibus plenitudo scientiæ: *Seraphin* deniquè seu ardentes; quorum flamma, amor est. Hæc ferè illis ex vi nominis, aut conjecturâ, à sacris Scriptoribus assignantur. Et certum est: quòd primogeniam hanc, perfectissimamquè naturam, admirando ordine, & distinxerit, & sociaverit Deus.

Ex vi nominis & ex vi nominis, aut conjecturâ, à sacris Scriptoribus assignantur.

Omnes sunt administratorii.

Et singulis hominibus custodes.

Omnes autem hosce, esse Spiritus administratorios, in ministerium missos, propter eos qui hæreditatem caperent salutis; in confesso est. Mandavit enim Deus: ut nos custodiant, in omnibus viis nostris: ut nos manibus suis portent: ut comitentur nobis. A deo; ut pusillorum etiam Angeli, assistant illis: & simul in cœlis videant faciem Patris nostri. Magna verò hæc, (ait Hieronymus) *dignitas animarum: ut unaquæque habeat, ab ortu natiuitatis, in custodiam sui, & Angelum delegatum.* Qui varium erga nos implet officium: & iussu Dei, & suâ naturâ. Amant enim genus humanum. Et non solum illis (inquit Bernardus) dignitas est admirabilis; sed etiam dignatio amabilis. *Gaudium est illis, ex profectu nostro: & contra, si tristari possent, amare flerent, Angeli pacis, in ruina iustorum.* Hinc

Hinc manant prolixa & luculenta, quæ *Magna*
 nobis testantur, officia. Hinc est illa, à *nobis præ-*
 Dionysio verè asserta, & beneficio, eorum *stant.*
 adjuncta, animorum *καθαρσις, φωτισμός, τε-*
λείωσις: id est; purgatio, Illuminatio, Per-
 fectio: quam in mentibus nostris procu-
 rant: & qua, in suam nos vertere satagunt
 naturam: ut nempe ætherei & spirituales;
 id est; à corruptione hac terrena, & car- *Quæ esse-*
 nali, liberi simus. Hinc ortus, educatio- *meras-*
 nis, vitæ totius, curam gerunt. Dæmonis *tur.*
 insidias detegunt: insultus arcent: vim re-
 primunt: opportuna consilia & monita
 suggerunt: orantibus assistunt: preces
 Deo offerunt: in ultimo vitæ agone tutan-
 tur. Functos vitâ hac, excipiunt: & ad
 Beatorum societatem transferunt: *sed nec*
singulis tantum, opitulantur; Regnorum etiam *Regnorâ*
ac populorum protectores sunt: ut patet ex *ac popu-*
 certamine illo, apud Daniele, Angelo- *lorum*
 rum pro Persis, Græcis, ac Judæis. *Quosunt pro-*
 strenuè funguntur, donec illis voluntas inno- *tectores.*
 tescat Dei. Quin immo, non modò quæ *Etiâ*
 ad æternam, sed etiam quæ ad præsentem *res vitæ*
 vitam faciunt; eorum ope sæpè obtinemus. *presentis*
 Nam ut maligni spiritus, permissu Dei, *procurât.*
 corporibus (ut in Jobo apparet) valetudi-
 nes infligunt; & maleficia, & acerbos ca-
 sus; Ita illi morbos corporis (ut Raphael
 cæcitatem Tobix) curant: iis medentur:
 & pericula arcent. Deinde in adiaphoris,
 verè

Hominū verè ἀνδραππων διδασκαλοι (ut eos Athana-
magistri. sius vocat) industriam humanam juvant:
Et res a- Artes & artificia occultè docent: Naturam;
diapho- & vim abditam rerum, suggerunt. Hæc
ras. inquam cuncta, & multò plura, eorum
habemus beneficio: Non ut divina dona
suppleant; sed ut ministerio inuncto, stu-
diosè fungantur.

Ideo me- Cùm autem jussu Dei talia ac tanta, &
rentur possint; & sciant; & velint; nostri causa;
coli, cer- Deinde, cùm tot, ab illo, dotibus, præ-
to modo. diti ornatiquè sint; nobisque longè præ-
stantiores effecti; *Ideo, cultum illis sui ge-
neris deberi, & invocationem, nemo sanus du-
bitaverit.* Id meritum eorum, id gratitudo,
id nostra requirit necessitas; id denique
non modo nihil detrahit Divino cultui:
sed potius, eum auget: ceditquè in
honorem Domini, honor famulitii ejus.

*Ad Dei
gloriam.*

*Cultus
Beatorū.*

*Eorum
Hierar-
chia de-
scribitur.*

Jam verò, *transseo ad cultum Beatorum:
qui in Domino moriuntur:* quorum animæ in
manu & conspectu ejus: visi sunt oculis
insipientium mori, illi autem sunt in pa-
ce: & vitâ Beatâ fruuntur. Horum quo-
que Hierarchiam, & ordinem agnoscit Ec-
clesia: eum nempe; quem hîc tenuere.
Primùm Patriarchæ ponuntur: Patrum-
què cætus: Agmina canora vatum: &
quo non surrexit major, Baptista Christi
prævius: summiquè cœli claviger: cum
cæteris Apostolis: Evangelistæ, & Disci-
puli

puli Domini: cohors triumphans, Martyrum: tum candidati præmio Confessionis Pontifices: & almus Sacerdotum chorus: Monasticam professi: & quos Eremitus incolas transmisit astris: *Chorea casta Virginum*: cum alio fœmineo cætu.

Sed inter istos omnes, immensum eminet, ideoquæ seorsim dicenda est: *Sanctissima Deigenitrix Maria*: Non homines tantum, sed etiam Angelos, plenitudine gratiæ supergressa: & tantò melior illis effecta: quantò excellentius, præ illis nomen obtinuit: cum Filium Altissimi genuit: meritoquæ vocata Mater Dei. Cum enim humanitati Christi, in unitate personæ, annexa & inseparabilis sit Divinitas; ideo *carnem ex Carne Mariæ sumpsit*, natusquæ ex illa est, *Homo Deus*.

Prærogativa hæc, & electio in matrem, causa est: cur compos sit totius, quidquid infra Deum, magni est. Et quòd (ut ipsa Magnificans Deum cecinit;) fecit illi magna qui potens est: & Sanctum nomen ejus. Hinc est: quod etsi humillima coram Deo esset; tamen victa beneficii magnitudine, in Domino gloriatur. Ecce enim, (inquit) ex hoc, beatam me dicent, omnes generationes. Hinc ab Archangelo, plena gratiæ, Deo conjuncta, & benedicta salutatur. Hinc ab Elisabeth, mater Domini, & beatata quòd credidisset, dicitur. Hinc, est decus

Inter omnes eminet Virgo Sanctissima.

Quia Dei genitrix.

Et exinde immensò dotata.

Quod ipsa confitetur.

Archangelus testatur.

*Ejus de-
bita elo-
gia.*

cus supremum, unicum ornamentum, apex, & Princeps rationalis creaturæ: Generis humani gloria: Naturæ nostræ, in unitatem & consortium Deitatis, sublimatæ, instrumentum: *Cooperatrix Redemptionis: quia Incarnationis ministra: & quia, ut ex Spiritu S. conciperet, pareretquè assensum præbuit; expetita.*

*Ornavit
eam Deus
causâ im-
positi mu-
neris.*

Si solenne Deo est, ad munus quod nobis injungit, parem præstare gratiam; ideoquè idoneos fecit (inquit Apostolus,) ministros novi testamenti; & cumulavit eos potestate variâ, ac virtute; Quid non fecisse censendus est, in electâ hâc, ad matris munus, dignè sustinendum? *Si honorare*

*Causâ
sua in pa-
rentem,
pietatis.*

re Parentes præcepit; quomodo non ipse honoraverit, hanc, quæ illi quâ homo est, Parentis utriusquè implevit officium? Si gloria filiorum, (inquit Salomon;) Patres eorum; quomodo non gloriosam, fecerit, quam sibi in Matrem elegit, nasciturus in hominem Deus? Immensa profectò est hæc dignitas: & infinitis ornata dotibus: ideoquè nullis dignè, explicanda verbis.

*Est post
Christum
Mediatrix.*

Meritò igitur, Regina hæc Sanctorum omnium, ab Ecclesia, *cultum hyperdulia* (ut vocant) obtinet. Meritò Sanctorum Patrum pænè innumeris celebratur encomiis: & ab optimo quoque studiosissimè colitur. Denique meritò; secunda post Christum est mediatrix: post illam verò,

&

& Sancti cæteri Etsi enim solus mediator
Christus: tamen & huic, & reliquis, sui
generis *μεσσησια* tribuitur: & est, non mo- ^{Media-}
dò citra Mediatoris supremi, injuriam; ^{tio.}
sed ad ejus gloriam potiùs. Totam enim ^{Post illam}
vim & pondus, ab illo accipit. Et eate ^{alii cæli-}
nus efficax, quatenus, qui illa funguntur, ^{tes.}
Deo grati, & cari sunt.

Colimus ergo eos, cultu dilectionis (inquit *Ideoquè*
Augustinus) *& societatis: quo in hac vita* ^{colendi}
coluntur, Sancti Dei homines: Et sicut horum ^{omnes.}
preces expetimus; ita & illorum; qui in illà
regione sunt viventium. Et quidem tantò
devotiùs, quantò post certamina superata;
& propter caritatem quæ in illis non mo-
dò non cessavit, sed aucta est; securiùs.
Colimus, inquam, publicè primùm; dum ^{Publico}
sacrificia offerimus, non illis, sed, Deo, in ^{instituto.}
eorum memoriam: Tempia & aras, in eo-
rum nomine, Deo struimus: & dedicamus:
dies festos illis assignamus: & læti peragi-
mus. Hæc publico instituto

Privata verò officia, quibus illos devin- ^{Privatâ}
cimus, potissima sunt: vera ac debita æ- ^{devotione;}
stimatio: & dignitatis agnitio: Revocan- ^{Memoriã}
do in memoriam vitæ ac mortis eorum ^{acta eorũ}
narrationem: quo munere functi: quanta ^{vite reca-}
gessere: quanta meruere: Idquè non cen- ^{lendo.}
soria nota: dijudicatione: sed debitâ reve-
rentiâ *Celebrare, inquam, illos: Gratias illis*
agere: gratulari: & Deum, pro gratia illis
imper-

*Amicitia
incedendo
arctiore.* impertitâ, & præmio reddito laudare:
Deinde; inire, quodam modo, cum illis amicitie pactum: & arctiori vinculo mutuae caritatis adstringi: se eorum cultui devovere: Velle quæ illis grata sint: In eorum honorem curam & operam impendere: Cum illis tanquam præsentibus agere: vel conari; ut cum illis, in coelis sit conversatio nostra. Et denique, quia amicitia non est, nisi inter similes, imitationem eorum, animo proponere: eiquè magno studio conformari. Tertiò; cum fiducia eos precari: ut suo interventu impetrent, quæ sciunt necessaria nobis esse. Et præcipuè, ut cum illis dignè laudemus Deum: nunc per gratiam: olim in gloria.

Huic Cultui adhaeret pro defunctis exoratio. Cæterùm, cùm inter functos vitâ, pars fruatur gloriâ, de quibus jam diximus; Pars damnati, sunt, cum quibus nulla nobis ampliùs societas: Pars denique, nondum felicitatis compotes: sed ejus tamen post expiatis culpas securi: quibus nos caritas conjungit, opemquè nostram exigit: Ideo meritò & opportunè, cultui Sanctorum, attexendum est, id Catholice pietatis officium: quo defunctos prosequimur. Meritò, inquam: nam in lacu miseriæ, gravissimis afflictis pœnis, post elapsum merendi tempus, ipsi se juvare non possunt: sed nostris possunt suffragiis: variisque bonis operibus, quibus Deus placatur: ut in hoc sæculo

Qui juvandi à nobis,

lo non remissa, in futuro remittantur. Hoc officio functi, & Charitatem Deo gratam, implemus: & de illis ita meremur; ut liberati abundè rependant. Ergo, cum Iuda illo Machabæo, salubris est cogitatio, pro defunctis orare: ut à peccatis solvantur, & salventur.

Sequitur cultus Reliquiarum. Qui manat à debita æstimatione Sanctorum, quorum cum liquariæ pars melior; id est anima, jam juncta Deo sit; cur conaltera verò propriè non mortua, sed data somno;) nempe corpus, hinc felicem resurrectionem expectet; Meretur certè & hæc, eum honorem, quem ei Ecclesia deferre solet: Dum, inquam, sacra hæc corpora, quæ membra Christi fuere, & templa Spiritus Sancti, convenienti cultu veneratur. Qui & gratus sit Deo; quia amicis ejus exhibitus; necesse est: & puras illas perfectasque animas, facile ad vicem gratitudinis, obstringit. Itaque ab Apostolicis usque temporibus, usu continuo Ecclesie retentus. Dum Martyrum præcipuè corpora, ossa, cineres, sepultura primùm digniori: & accuratâ, post etiam structurâ templorum, venerata est; Eorumque adire monumenta; propè ea sepeliri; supplicationes & sacrificium, supra aras, in quibus reconditæ reliquiæ essent, offerre; festos dies in eorum memoriam agere; usitatum, religiosum, ac solenne fuisse; passim, apud vetustissimos Ecclesie scriptores, reperies. Ter-

Cultus re-

liquariæ

cur con-

gruus.

Gratus

Deo &

Sanctis

ejus.

Usitatus

semper.

*Cultus
Imaginū
ad proto-
typum
transit.*

*Estquē
purē re-
lativus.*

*Meritō
exerce-
tur.*

*Cultus
scheticus
fundatur.*

*Conve-
nientia
rei.
Usu con-
tinuo.*

Tertius denique *cultus*, est *Imaginum*: non minū prisco ritu, ab Ecclesia recep- tus, retentusquē: Sed horum totus *honor*, *transit ad prototypum*. Estquē *relativus alia ratione, quā cultus Sanctorum*. Nam, quæ exhibentur Sanctis, etsi primariō Deum respiciant; ad eumquē referantur; tamen & illos quoque contingunt: & quodam- modo etiam iis adhærescunt. Quia nempe, vivens, & rationalis, natura, talis of- ficii, non est incapax. At *honor erga im- nima, purē relativus est*: totusquē transit ad alium, nec manet in re tali honorata, nec manere potest. Nihilominus; quod meritō deferatur; idque propter eum cu- jus memoriam repræsentat; *Arca venera- tio, & in illa, tabularum legis, ac virga Mo- saica; tum efficacia fimbriæ Christi, immō umbræ Petri, sat evincit: comprobatquē. Et frustra hīc idololatriam crepant heterodoxi. Ea enim est, in honore & cultu cacodæmo- num, eorumquē Divinā in Idolis adoratione.*

Cæterū totus *hic scheticus*, de quo ha- tenus egi, *cultus*; præter Scripturæ testi- monia, quæ suis locis attulimus; vel certē, tanquam intento digito monstravimus; Tribus præcipuē nititur fundamentis: Primū, *apertā convenientiā*, ac merito rei: Deinde, *usu continuo, & approbatione Ecclesiæ*: Tertiō, (quod omnem dubitatio- nem amovet,) ipso *Effectu admirandō*:
Clara

Clara enim & manifesta miracula, Tot se- Effectu admirando.
quentia signa, apparitiones deniquè San-
ctorum, fide testium omni exceptione
maiorum factæ, satis superquè, rem fir-
mant: Comprobantquè. Adeo, ut talibus
non assentiri, sed inficiari; & contra tot se-
culorum testes negare; profectò, & pravè
pervicacis sit, & gnaviter impudentis.

Profitemur ergo constanter, eiusmodi Merito
cultum: & innumera exinde, quotidie ca- itaquè
pimus solatia: aperta que habemus argu- eum pro-
menta: & audiri nos, & juvari, à beatis fitetur
illis, Sanctisque mentibus. Experimur, in- Catholica
quam, & gaudemus, immò gloriamur, Ecclesia.
societatem nobis esse Civium æternorum:
nec avelli ab ea morte ipsa. Itaque fidenter
eorum opem imploramus: & vt pro nobis
interveniant: petimus lubentes: & meritò.

Adsis verò, tu imprimis, Regina Cælo- Claudi-
rum, Deipara Virgo: & ex illa tua pleni- tur locus
tudine gratiæ, in nos guttas ejus, vel scin- Oratione
tillas, emitte. Potes certè, quid enim Filius ad Virgi-
omnipotens negaverit, Optimæ Matri? nem San-
Voles etiam: quia Mater es omnium: & ctissimã.
quidem testamento Joanni, & in illo nobis
data. Effice ergo tuis precibus, animas no-
stras: quodammodo Marias: id est, foetas
Deo: vt formetur in illis Christus: & fiat
nobis sicut; tibi, secundum Verbum Dei:
quod in te Caro factum, in nobis, maneat
in æternum.

O

Adeste

Ad Angelos. Adeste deinde vos, beatorum Spirituum Ordines. Et in Spiritum versi, *Ad Caelites.* Deum vobiscum laudemus; orate: & iuvate. Deinde, vos Cœlites, apud Dominum, subvenite laborantibus in via hac, quam emensi feliciter estis. Vt quod infirmitate nostra non valemus, vestro interventu assequamur. Per Christum Dominum Nostrum. Fiat, Fiat.

C A P U T I I I.

Περὶ Θεοφιλίας

Sens

D E A M O R E D E I.

Ultimum Caput de Amore Dei. Tertium libri huius, ultimumquè tandem totius operis Caput, mihi superest explicandum: quod pari cura, studioquè exequar: immò, quia metæ jam proximus, fortèan majori. Postquam enim, de notitiâ, cultuquè Dei dixi; *de Amore* demum eius, restat dicendum: & hic terminus ac finis statuendus: ad quem, non officia tantùm omnia, referuntur: sed tota rationalis natura, propendet. Nam pondus ejus, amor est: *amoris autem terminus, bonum: boni verò fons, imo ipsummet bonum, Deus.*

Alioqui frustra sint alia officia. Ad hunc ergo finem veniendum. Et frustra probus charitarisquè cultor; si non verè pius, id est, Dei amans, sis. Frustra deinde eum noveris; & colas si non ames. Nec potiri ac frui potes; si non appetieris: nec